

**MINULLA ON
ADHD/ADD
VAI
MINÄ OLEN
ADHD/ADD**

Hyvä lukija,

Tämä opas on tarkoitettu kaikille, jotka kohtaavat jossain tilanteessa nuoren tai lapsen, jolla on ADHD tai ADD.

Oppaan teossa ovat olleet mukana nuoret, joilla on diagnosoitu joko ADHD tai ADD.

Tämän oppaan avulla he tuovat julki miltä tuntuu elää ADHD:n tai ADD:n kanssa.

Nuoret kertovat kertovat miten he toivoisivat heitä kohdeltavan, kohdattavan ja opetettavan sekä mitkä keinot, neuvot, apuvälineet voisivat heitä auttaa.

SISÄLLYS

Mitä ADHD on

Mikä ADHD on

Mitä ADD on

Mikä ADD on

Opettaminen

Kohtaaminen

Kohteleminen

Nuorten kommentteja kuvina ja tekstinä

Kirjavinkkejä

Internetistä saatavaa tietoa

ADHD eli aktiivisuuden ja tarkkaavaisuuden häiriö voidaan diagnosoida elämänkaaren missä vaiheessa vain.

Häiriö vaikuttaa nuoren toimintakykyyn heikentävästi. Keskeisimmät oireet ovat:

- **tarkkaamattomuus**
- **ylivilkkaus**
- **impulsiivisuus**

Häiriöt voivat esiintyä yhdessä tai erikseen.

Yhdessä esiityessään häiriöstä jokin näyttäytyy pahempana kuin muut.

ADD on ADHD:n alaryhmä, jossa keskeisimmät oireet ovat:

- **keskittymisen säätelyn ongelma**
- **tarkkaavaisuuden säätelyn ongelma**
- **vaikeuksia oman toiminnan ohjaamisessa**

ADD lapsella ja nuorella motoriset ja kehitykselliset taidot saattavat kypsyä hitaammin.

Pitkäjänteisyyttä vaativat tehtävät ja toiminnot aiheuttavat haasteita.

ADD- ja ADHD-nuorella saattaa olla esimerkiksi seuraavia oireita:

KÄYTTÄYTYMINEN:

- **vaikeus noudattaa ohjeita**
- **vaikeus keskittyä tehtäviin**
- **vaikeus kuunnella toisia**
- **vaikeus puhua tunteistaan**
- **tarkkaamattomuus**
- **kyvyttömyys hallita raajojen liikkeitä**
- **vaikeus leikkiä hiljaa**
- **vaikeus siirtyä keskeneräisestä toiminnasta tai tehtävästä toiseen**
- **unohteleminen**
- **ärtyneisyys ja levottomuus**
- **kiukunpuuskat**
- **passiivisuus sekä vetäytyvä käyttäytyminen**

KONGITIIVISET:

- kielellisten ja muistitoimintojen heikentyminen
- havainnointi- ja käsitteellistämiskyvyn heikentyminen
- luki-vaikkeudet

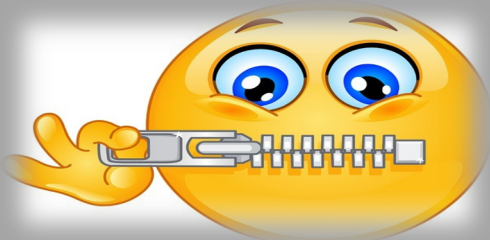
SOSIAALISET:

- vaikeus odottaa vuoroaan
- vaikeus tulla toimeen toisten kanssa
- taipumus keskeyttää muita
- taipumus puhua liikaa sekä liian nopeasti
- taipumus puhua kovalla äänellä
- taipumus puhua harkitsemattomasti

LIKUNNALLISET:

- tapaturma alttius
- huono tai heikko motoriikka

(Peiper, & Bell, 2006).

Nuoret toivovat, että et luovuta heidän suhteensa vaan annat ADHD- ja ADD-nuorelle mahdollisuuden. Yritä olla kärsivällinen.

"kun kysyin asiaa kymmenennen kerran, koska en ymmärtänyt tai sisäistänyt, niin opettajilla meni aina hermot"

Anna tukea, esimerkiksi etsimällä toisia opetusmenetelmiä sekä -keinoja. Kohtaa heidät yksilöinä. Älä tuo esille, kuinka villi tai rauhaton nuori on, he tietävät sen itse.

Asian esille tuominen voi pahentaa myös heidän ahdistuneisuuttaan.

Ole kannustava. Useimmiten he saavat negatiivista palautetta esimerkiksi rauhattomuudesta. Nuoret toivovat enemmän kannustavia kommentteja.

”täytyy tajuta, että pienetkin negatiiviset kommentit voivat pilata koko viikon”

ADHD- ja ADD-nuoret toivovat tasa-arvoa kohtaamisessa sekä kohtelemisessa. Älä kohtaa ADHD:ta tai ADD:ta, kohtaa nuori.

ole kärsivällinen

älä luovuta kanssani heti

anna tukea

anna kannustavia kommentteja

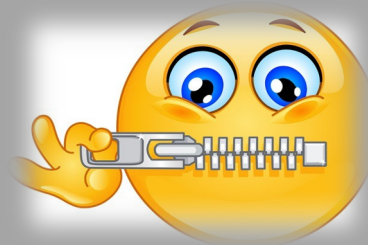
Kiinnitä huomiota äänensävyyn.

ADHD- ja ADD-nuorelle usein korotetaan ääntä. Tällä tavalla oletetaan, että he keskittyisivät paremmin, opiskelu alkaisi kiinnostaa.

"kun tuskastun, menetän hermoni, anna minun purkaa tuntoni, vaikka en osaisikaan asetella sanojani oikein".

Pyri kuuntelemaan hiljaa, älä tuomitse. Ole kaikesta huolimatta kannustava.

Jos huomaat, että nuorelta on menossa hermot, älä pahenna asiaa

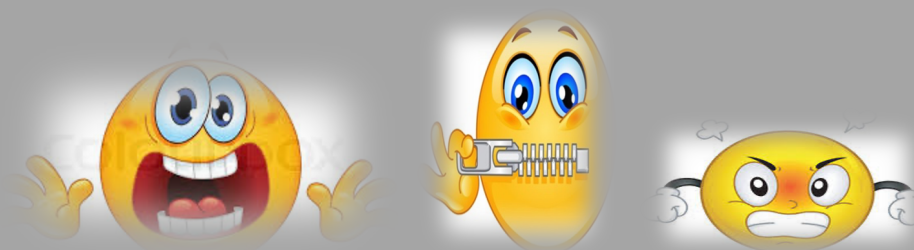

”tekivät tikustakin asiaa, sitte ne aina niiku tahallansa, että jos oli menos hermot, niin ne teki aina jotaki semmosta, että menee varmasti”

Nuori ei ole laiska tai tyhmä. Hänellä voi olla oppimisvaikeuksia, hahmotusongelmia. Siltikään häntä ei saisi johdatella haluttuun vastaukseen tai toimintaan.

anna minun purkaa hermojeni menettäminen

-> kuuntele -> älä tuomitse

älä johdattele

en ole tyhmä

-> auta

en ole laiska

**puhu normaalilla
äänensävyllä**

-> älä korota ääntäsi

Joillakin nuorilla voi olla tarve tehdä tunnilla montaa asiaa yhtä aikaa, esimerkiksi heilutella jalkoja tai käsiä. Anna heidän tehdä niin. Näin he pystyvät keskittymään paremmin.

Joillakin heistä voi olla tarve nousta hetkeksi seisomaan tai kävellä muutaman askeleen. Jos annat tehdä näin, luokassa säilyy rauha. Jos alat estellä, tunti on menetetty.

Auta ADHD- ja ADD-nuorta oppimaan. Pyri antamaan opettamastasi aiheesta mahdollisimman paljon konkreettisia esimerkkejä, pyri olemaan opettaessasi luova.

Auta ADHD- ja ADD-nuorta oppimaan.

Pyri antamaan opettamastasi aiheesta mahdollisimman paljon konkreettisia esimerkkejä, älä opeta vain kirjan mukaan.

Älä opeta uhkailemalla.

Kerro kuitenkin faktat: jos et opiskele, jäät jälkeen.

Älä ota ADHD- tai ADD-nuorta silmätikuksi.

”kyllä, jotkut opettajat ovat tiukempia, saattavat ottaa silmätikuiksi”

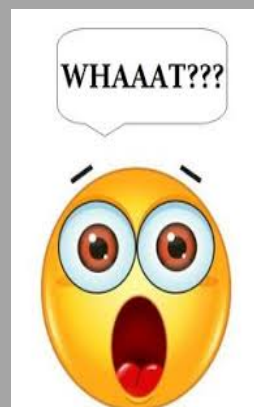
Se aiheuttaa nuoressa päinvastaisen reaktion. He olettavat, että heitä pidetään tyhminä.

**Tämä taas aiheuttaa nuoren toiminnassa,
että hän ei tee eikä kuuntele enää mitään
- > ei kiinnosta.**

**Kun nuorella ”palaa käämit” tai ”
palaa pinna”, päästä hänet hetkeksi
tilanteesta pois rauhoittumaan toiseen tilaan.**

**Joskus on parempi, jos keskustelet asiasta
vasta seuraavana päivänä.**

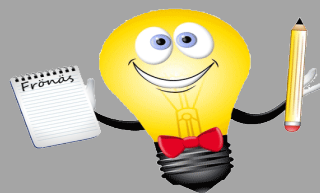

**anna nuoren tehdä montaa
asiaa yhtä
aikaa**

anna enemmän näkökulmia ja esimerkkejä

älä ota silmätikuksi

jos suutun

**->päästä tilanteesta
pois**

**älä yritä opettaa
uhkailemalla**

**älä yritä opetta
väkisin**

KIRJALLISUUTTA:

- ❖ **AD/HD-opas koulunkäynninavustajille**
- ❖ **ADD ja ADHD ruokavalio**
- ❖ **ADHD lapsella**
- ❖ **ADHD voimavarana**
- ❖ **ADHD-käsikirja**
- ❖ **Esteille hyvästi! Opas autismikirjon sekä adhd- ja Tourette-oireisen lasten kasvattajille**
- ❖ **Haastava käytös: käytännön neuvoja ja menetelmiä, miten ymmärtää ja käsitellä haastavasti käyttäytyvää lasta**
- ❖ **Itsenäistyvä nuori ja AD/HD**
- ❖ **Jarruta! Lasten ja nuorten ADHD-opas**
- ❖ **Koulun hukkaamat lapset; Opas käytösongelmaisten lasten auttamiseksi**
- ❖ **Levottomat aivot: ADHD ja Asperger vahvuuksina**
- ❖ **Pulassa lapsen kanssa**
- ❖ **Ratkaisukeskeisen kasvatuksen käsikirja**
- ❖ **Voimaannuttavan ohjaamisen käsikirja**

INTERNETISTÄ SAATAVAA TIETOUTTA:

ADHD-liitto

ADHD-tutuksi

Chadd

Janssen-Cilag Oy

Kansaneläkelaitos

Käypä hoito

Opetushallitus

Perusopetuslaki

**Terveyskirjasto Suomen
mielenterveysseura**

Toimintakeidas

Tiedostonimi: Opas 2020.docx
Hakemisto: /Users/theresalammila/Library/Containers/com.microsoft.Word/Data/Documents
Malli: /Users/theresalammila/Library/Group Containers/UBF8T346G9.Office/User Content.localized/Templates.localized/Normal.dotm
Otsikko:
Aihe:
Tekijä: Lammila, Theresa
Avainsanat:
Kommentit:
Luontipäivä: 19.6.2020 12.30.00
Version numero: 2
Viimeksi tallennettu: 19.6.2020 12.30.00
Viimeksi tallentanut: Lammila, Theresa
Kokonaismuokkaus aika: 0 minuuttia
Viimeksi tulostettu: 19.6.2020 12.30.00
Viimeisestä täydestä tulostuksesta
Sivuja: 19
Sanoja: 816
Merkkejä: 12 108 (noin)